TEXNOLOGIYA DARSLARIDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH — DAVR TALABI

Kamalova Malika Sadikovna
Buxoro viloyati Buxoro shahar
44-umumta'lim maktabi
Texnologiya fani o'qituvchisi
https://doi.org/10.5281/zenodo.22644577

Annotatsiya: Ushbu tezisda texnologiya darslarida zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning bugungi jamiyat va ta'lim taraqqiyotidagi ahamiyati yoritilgan. Raqamli texnologiyalar, axborot-kommunikatsiya vositalari, multimedia resurslari, sun'iy intellekt va interaktiv ta'lim vositalaridan samarali foydalanish imkoniyatlari tahlil qilingan. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalarning ta'lim oluvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodiy qobiliyatlari, amaliy ko'nikmalari va raqamli kompetensiyalarini rivojlantirishdagi o'rni ochib berilgan. Texnologiyalardan oqilona va maqsadli foydalanish zamonaviy ta'lim sifatini oshirishning muhim omili sifatida ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: zamonaviy texnologiyalar, raqamli texnologiyalar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, innovatsiya, multimedia, sun'iy intellekt, raqamli savodxonlik, interaktiv ta'lim, ta'lim sifati, kompetensiya.

Аннотация: В статье рассматривается значение использования современных технологий в развитии современного общества и образования. Анализируются возможности эффективного применения цифровых технологий, информационно-коммуникационных средств, мультимедийных ресурсов, искусственного интеллекта и интерактивных образовательных инструментов. Особое внимание уделяется роли современных технологий в развитии самостоятельного мышления, творческих способностей, практических навыков и цифровых компетенций обучающихся. Рациональное и целенаправленное использование технологий рассматривается как важный фактор повышения качества современного образования.

Ключевые слова: современные технологии, цифровые технологии, информационно-коммуникационные технологии, инновации, мультимедиа, искусственный интеллект, цифровая грамотность, интерактивное обучение, качество образования, компетенция.

Abstract: This article examines the importance of using modern technologies in the development of contemporary society and education. It analyzes the effective application of digital technologies, information and communication tools, multimedia resources, artificial intelligence and interactive educational tools. Particular attention is paid to the role of modern technologies in developing students' independent thinking, creativity, practical skills and digital competencies. The rational and purposeful use of technologies is considered an important factor in improving the quality of modern education.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

Keywords: modern technologies, digital technologies, information and communication technologies, innovation, multimedia, artificial intelligence, digital literacy, interactive learning, educational quality, competence.

Kirish

Bugungi kunda insoniyat taraqqiyotini zamonaviy texnologiyalarsiz tasavvur etish qiyin. Hayotimizning deyarli barcha sohalarida — ta'lim, tibbiyot, sanoat, qishloq xo'jaligi, xizmat ko'rsatish, aloqa va boshqaruv tizimlarida texnologiyalardan keng foydalanilmoqda. Fan va texnika taraqqiyoti natijasida axborotni izlash, qayta ishlash, saqlash va uzatish imkoniyatlari tobora kengayib bormoqda. Shu sababli zamonaviy texnologiyalardan samarali foydalanish bugungi kunning muhim talablaridan biriga aylandi.

Ayniqsa, ta'lim sohasida zamonaviy texnologiyalardan foydalanish alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki bugungi o'quvchi nafaqat tayyor bilimlarni egallashi, balki mustaqil ravishda axborot izlay olishi, uni tahlil qilishi, zamonaviy vositalardan foydalangan holda muammolarga yechim topishi va o'z bilimlarini amaliyotda qo'llay olishi zarur. Demak, ta'lim jarayoni ham zamon bilan hamnafas ravishda takomillashib borishi lozim. Zamonaviy texnologiyalar ta'lim jarayonining mazmuni va tashkil etilishiga yangicha yondashuvlarni olib kiradi. Kompyuter, planshet, interaktiv doska, elektron darsliklar, multimedia vositalari, ta'lim platformalari va boshqa raqamli resurslardan foydalanish darslarni yanada qiziqarli, ko'rgazmali va interaktiv tashkil etish imkonini beradi. An'anaviy ta'lim jarayonida o'qituvchi asosiy axborot manbai sifatida faoliyat yuritgan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalar asosidagi ta'limda o'qituvchi o'quv jarayonini tashkil etuvchi, yo'naltiruvchi va maslahat beruvchi sifatida namoyon bo'ladi. O'quvchi esa bilimni passiv qabul qiluvchi emas, balki uni mustaqil izlovchi, tahlil qiluvchi va amaliyotda qo'llovchi faol ishtirokchiga aylanadi. Zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning muhim jihatlaridan biri — o'quv materiallarini turli shakllarda taqdim etish imkoniyatidir. Matn, rasm, jadval, diagramma, audio, video, animatsiya va interaktiv topshiriqlardan foydalanish mavzuni o'quvchilarga yanada tushunarli tarzda yetkazishga yordam beradi. Ayniqsa, murakkab nazariy tushunchalarni amaliy misollar va multimedia vositalari yordamida tushuntirish o'quvchilarning mavzuni yaxshiroq o'zlashtirishiga xizmat qiladi. Raqamli texnologiyalar o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish imkoniyatlarini ham kengaytiradi. Elektron kitoblar, videodarslar, onlayn kurslar, virtual laboratoriyalar va turli ta'lim platformalari yordamida o'quvchi o'z bilimini mustaqil ravishda oshirishi mumkin. Bunda ta'lim jarayoni faqat dars mashg'ulotlari bilan chegaralanib qolmaydi, balki o'quvchining kundalik hayotidagi uzluksiz rivojlanish jarayoniga aylanadi.

Zamonaviy texnologiyalarning yana bir muhim afzalligi — ta'lim jarayonini individuallashtirish imkoniyatidir. Har bir o'quvchining bilim darajasi, qiziqishi va o'zlashtirish tezligi turlicha bo'lishi mumkin. Raqamli vositalar yordamida o'quvchilarga ularning imkoniyatlariga mos topshiriqlar berish, natijalarini kuzatish va individual tavsiyalar ishlab chiqish mumkin. Bugungi kunda sun'iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi ham ta'lim jarayoniga yangi imkoniyatlarni olib kirmoqda. Sun'iy intellekt asosidagi vositalardan axborot izlash, o'quv materiallarini tayyorlash, g'oyalar ishlab chiqish, savol va topshiriqlar yaratish hamda ta'lim jarayonini individuallashtirishda foydalanish mumkin. Biroq bunday vositalardan foydalanishda o'quvchining mustaqil fikrlashi, axborotni tanqidiy baholashi va olingan ma'lumotlarning ishonchliligini tekshirishi muhim hisoblanadi.

Texnologiya fanini o'qitishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ayniqsa samarali natijalar beradi. Mazkur fan nazariy bilimlar bilan bir qatorda amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

yo'naltirilganligi sababli texnologik jarayonlarni video, animatsiya, grafik model va elektron taqdimotlar orqali namoyish etish o'quvchilarning mavzuni yaxshiroq tushunishiga yordam beradi.

Masalan, turli buyumlarni loyihalash, ularning chizmalarini tayyorlash, materiallarga ishlov berish bosqichlarini o'rganish va texnologik jarayonlarni modellashtirishda raqamli vositalardan foydalanish mumkin. Bu esa o'quvchilarning nafaqat nazariy bilimlarini, balki amaliy va ijodiy qobiliyatlarini ham rivojlantiradi.

Zamonaviy texnologiyalar o'quvchilarda raqamli savodxonlikni shakllantirishga ham xizmat qiladi. Bugungi mehnat bozorida deyarli barcha kasblarda raqamli vositalardan foydalanish ko'nikmasi talab etiladi. Shuning uchun maktab davridan boshlab o'quvchilarga texnologiyalardan to'g'ri, xavfsiz va samarali foydalanish ko'nikmalarini berish muhim vazifalardan biridir.

Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalardan foydalanishda ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, texnik vositalarning yetishmasligi, internet sifati bilan bog'liq muammolar, raqamli resurslarning mazmunan sifatli bo'lmasligi va ayrim foydalanuvchilarning raqamli savodxonligi yetarli darajada shakllanmaganligi shular jumlasidandir.

Bundan tashqari, texnologiyalardan haddan tashqari foydalanish ham ayrim salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin. O'quvchilarning tayyor axborotga ortiqcha tayanishi, mustaqil izlanishning kamayishi yoki internetdagi ishonchsiz ma'lumotlardan foydalanishi ta'lim sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli zamonaviy texnologiyalardan foydalanish doimo pedagogik maqsad va ta'lim mazmuni bilan uyg'unlashtirilishi kerak.

O'qituvchi texnologiyadan foydalanishning o'zi maqsad emasligini, balki ta'lim samaradorligini oshirish vositasi ekanligini unutmasligi lozim. Eng zamonaviy qurilma yoki dastur ham to'g'ri pedagogik metod bilan uyg'unlashmasa, kutilgan natijani bermasligi mumkin. Shuning uchun zamonaviy pedagog texnologik vositalar bilan bir qatorda zamonaviy pedagogik metodlarni ham yaxshi bilishi zarur.

Umuman olganda, texnologiya darslarida zamonaviy texnologiyalardan foydalanish natijasida:

- o'quvchilarning darsdagi faolligi oshadi;
- ta'lim materiallarini ko'rgazmali va tushunarli tarzda yetkazish imkoniyati kengayadi;
- mustaqil ta'lim olish imkoniyatlari ortadi;
- o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlashi rivojlanadi;
- amaliy va raqamli ko'nikmalar shakllanadi;
- ta'lim jarayonini individuallashtirish imkoniyati yaratiladi;
- axborotni izlash va tahlil qilish kompetensiyasi rivojlanadi;
- o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi hamkorlik samaradorligi oshadi;
- zamonaviy kasblarga tayyorgarlik kuchayadi;
- ta'lim sifati va samaradorligini oshirish uchun yangi imkoniyatlar yaratiladi.

Xulosa. Bugungi globallashuv va raqamli taraqqiyot sharoitida zamonaviy texnologiyalardan foydalanish davr talabiga aylanmoqda. Texnologiyalar inson faoliyatini yengillashtirish bilan birga, yangi bilim va ko'nikmalarni egallash, ijodiy imkoniyatlarni namoyon etish hamda zamonaviy kasbiy faoliyatga tayyorlanish uchun keng imkoniyat yaratmoqda. Ta'lim jarayonida zamonaviy texnologiyalardan oqilona va maqsadli foydalanish o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish va amaliy ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, texnologiya fanida raqamli vositalar, multimedia materiallari va interaktiv metodlardan foydalanish nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan bog'lash imkonini beradi. Shuning uchun har bir zamonaviy pedagog o'z kasbiy bilimlarini muntazam ravishda boyitib borishi, raqamli savodxonligini

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.

oshirishi va zamonaviy texnologiyalardan ta'lim maqsadlariga mos ravishda foydalanishni o'zlashtirishi zarur. Shu bilan birga, o'quvchilarda texnologiyalardan xavfsiz, mas'uliyatli va tanqidiy fikrlash asosida foydalanish madaniyatini shakllantirish ham muhimdir.

Xulosa qilib aytganda, texnologiya darslarida zamonaviy texnologiyalardan foydalanish shunchaki yangilikka intilish emas, balki ta'lim va jamiyat taraqqiyotining tabiiy ehtiyojidir. Texnologiyalarni inson manfaatlari, ta'lim sifati va yosh avlodning har tomonlama rivojlanishi yo'lida to'g'ri qo'llash kelajakdagi muvaffaqiyatlarning muhim omillaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni. – Toshkent, 2020.
3. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi. Umumiy o'rta ta'lim maktablari uchun metodik tavsiyalar. – Toshkent, 2024.
4. Ishmuhamedov R.J., Abduqodirov A.A., Pardaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste'dod, 2008.
5. Tolipov O'.Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2006.

© Ushbu material Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) litsenziyasi asosida tarqatiladi.